

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΡΠΕΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

SOCIETAS HELLENICA HERPETOLOGICA

Λ. Κνωσού 157, 71409 Ηράκλειο Κρήτης
τηλ. 0810 - 393266 - fax.0810 - 324366
e-mail: mdm@gnhm.gr - lyberis@nhmc.uoc.gr

157 Knosou Av. 71409 Irakleio Crete Greece
tel. +30810 - 393266 - fax. +30810 - 324366
e-mail: mdm@gnhm.gr - lyberis@nhmc.uoc.gr

**ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΡΠΕΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
(ΕΛΕΡΠΕ)**

**NEWSLETTER OF THE
SOCIETAS HELLENICA HERPETOLOGICA**

Τεύχος 2

Σεπτέμβριος 2002

Περιεχόμενα

Τα νέα μας	2
Τι θέλετε να μάθετε για τα αμφίβια και τα ερπετά;	2
Νέες γεωγραφικές αναφορές και μικρές ανακοινώσεις	3
Εμπόριο και διατήρηση ερπετών σε αιχμαλωσία	3
A case of a snake living in a Museum	5
Συνέδρια-Ημερίδες	5

Τα νέα μας

- ✓ Πραγματοποιήθηκε στις 23 Μαΐου 2002 στη Θεσσαλονίκη η δεύτερη ετήσια Γενική Συνέλευση της ΕΛΕΡΠΕ.
- ✓ Η ετήσια εισφορά στην εταιρεία έχει οριστεί στα 15 ευρώ για τα μέλη και τους υποστηρικτές και στα 30 ευρώ για τα ιδρύματα. Η ΕΛΕΡΠΕ διαθέτει πλέον λογαριασμό στην Τράπεζα Πειραιώς. Όσοι ενδιαφέρονται να καταθέσουν απευθείας τη συνδρομή τους, παρακαλούνται να επικοινωνήσουν με τον Πέτρο Λυμπεράκη (lyberis@nhmc.uoc.gr) για περισσότερες λεπτομέρειες.
- ✓ Η ΕΛΕΡΠΕ έχει την ιστοσελίδα της <http://www.nhmc.uoc.gr:9091/>
- ✓ Τα πρώτα ερευνητικά προγράμματα όπου συμμετέχει η ΕΛΕΡΠΕ είναι πια γεγονός! Συγκεκριμένα η ΕΛΕΡΠΕ συμμετέχει στο πρόγραμμα «Προστασία Απειλούμενων ειδών και Οικοτόπων και Ανάδειξη της Λιμνοθάλασσας Γιάλοβας». Δικαιούχος του προγράμματος είναι ο Δήμος Νέστορος και συνεργαζόμενοι φορείς (εκτός από την ΕΛΕΡΠΕ) ο Δήμος Πύλου και η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Το πρόγραμμα έχει διάρκεια 1 χρόνο. Η ΕΛΕΡΠΕ συμμετέχει σαν συνεργαζόμενος φορέας και στο πρόγραμμα: «Καταγραφή και παρακολούθηση της πανίδας σε ένα ελεγχόμενο υδρολογικό σύστημα: συλλογή πρωτογενών δεδομένων από τις λίμνες Υλίκη και Παραλίμνη και το σύστημα του Βοιωτικού Κηφισού και συσχέτιση αυτών με το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης των υδατικών πόρων». Δικαιούχος του προγράμματος είναι το Πανεπιστήμιο Πατρών και συνεργαζόμενος φορέας το Ελληνικό Κέντρο Δακτυλίωσης Πουλιών
- ➔ Υπενθυμίζουμε στα μέλη της ΕΛΕΡΠΕ ότι έχει οριστεί επιτροπή υπεύθυνη για θέματα εμπορίου και κατασχέσεις ερπετών η οποία αποτελείται από τους Α. Λεγάκι, Α. Δημητρόπουλο και Δ. Μάντζιου. Αν κάποιος μέλος έχει πληροφορίες για το θέμα ή αντιλήφθηκε κάποια παρατυπία μπορεί να ενημερώσει την επιτροπή. Παρακαλούμε όμως να έχετε πρώτα διερευνήσει οι ίδιοι σχετικά το θέμα.
- ➔ Υπενθυμίζουμε επίσης στους υποστηρικτές της ΕΛΕΡΠΕ να μη ξεχάσουν να ανανεώσουν τη συνδρομή τους. Η δυνατότητα της εταιρίας μας να οργανώσει και να υλοποιήσει δράσεις εξαρτάται από τη συμμετοχή σας!

Τι θέλετε να μάθετε για τα αμφίβια και τα ερπετά;

Σε όλους μας έχει τύχει να αναφέρουμε ότι δουλεύουμε με αμφίβια ή ερπετά και αμέσως να δεχτούμε πολλές ερωτήσεις. Είναι δηλητηριώδη; Πόσα είδη υπάρχουν στην Ελλάδα; Είναι αλήθεια ότι οι οικολόγοι απελευθερώνουν φίδια στη φύση;

Τις ερωτήσεις αυτές θέλουμε να συγκεντρώσουμε και να απαντήσουμε στην ιστοσελίδα μας στο internet. Ελπίζουμε ότι με αυτό τον τρόπο θα βοηθήσουμε να λυθούν κοινές απορίες και παράλληλα θα εξηγήσουμε ίσως διάφορες δοξασίες, παλαιές αλλά και νέες, και θα αποκαταστήσουμε την αλήθεια.

Όλα τα μέλη της ΕΛΕΡΠΕ μπορούν να βοηθήσουν σε αυτή την προσπάθεια: Στείλτε μας τις πιο συχνές, ή και τις πιο παράξενες, ερωτήσεις που έχετε ακούσει. Θα διαλέξουμε τις 10-15 πιο κοινές και θα επιχειρήσουμε να τις απαντήσουμε σύντομα, απλά και υπεύθυνα.

Τις ερωτήσεις σας μπορείτε να στείλετε ηλεκτρονικά στην Παναγιώτα Μαραγκού, στη διεύθυνση p.maragou@wwf.gr μέχρι τις 10 Οκτωβρίου 2002.

Νέες γεωγραφικές αναφορές και μικρές ανακοινώσεις

Θα θέλαμε να ενημερώσουμε τα μέλη της ΕΛΕΡΠΕ ότι στο ενημερωτικό δελτίο μπορούν να δημοσιεύουν μικρές αναφορές σχετικές με την εξάπλωση ελληνικών ειδών ερπετών και αμφιβίων. Οι δημοσιεύσεις αυτές δεν θα υπόκεινται σε κρίση. Το κείμενο θα πρέπει να είναι στα αγγλικά και δε θα πρέπει να ξεπερνά τις 400 λέξεις. Οι δημοσιεύσεις θα πρέπει να κατατίθενται ηλεκτρονικά ή σε δισκέτα (word.doc) στη Γραμματέα της ΕΛΕΡΠΕ, Μαρία Δημάκη (Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά, e-mail: mdim@gnhm.gr)

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν στοιχεία νέας παρουσίας ή εξάπλωσης ενός είδους. Σε αυτήν την περίπτωση οι αναφορές θα πρέπει να περιλαμβάνουν το λατινικό όνομα του είδους, όνομα και διεύθυνση του παρατηρητή, ημερομηνία παρατήρησης, ακριβή γεωγραφική αναφορά (με συντεταγμένες ή απόσταση από πλησιέστερο οικισμό), και να πιστοποιούνται από κάποιον ειδικό. Επίσης κάθε αναφορά θα πρέπει να συνοδεύεται από σχετική φωτογραφία όπου το είδος θα διακρίνεται καθαρά. Η φωτογραφία αυτή θα αρχειοθετείται στο επιστημονικό αρχείο της ΕΛΕΡΠΕ. Σημειώνεται ότι η ΕΛΕΡΠΕ δε θα έχει δικαίωμα δημοσίευσης της φωτογραφίας, εκτός και αν παραχωρηθεί η σχετική άδεια. Εναλλακτικά μπορεί να έχει κατατεθεί δείγμα του εν λόγω είδους στη συλλογή ενός από τα σχετικά πανεπιστημιακά τμήματα ή μουσεία Φυσικής Ιστορίας.

Στόχος αυτών των δημοσιεύσεων είναι να συγκεντρωθούν προσωπικές παρατηρήσεις οι οποίες μπορεί να έγιναν κατά τη διάρκεια εκδρομών ή συλλογής στοιχείων για διαχειριστικές μελέτες κλπ ώστε να συμπληρωθούν τα βιβλιογραφικά δεδομένα εξάπλωσης των ελληνικών ειδών στη διαδικασία σύνταξης του *Ατλαντα Ερπετών και Αμφιβίων της Ελλάδας*.

Εμπόριο και διατήρηση ερπετών σε αιχμαλωσία

*Αχιλλέας Δημητρόπουλος και Μαρία Δημάκη
Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά*

Τα τελευταία 20 χρόνια έχει παρατηρηθεί, σε παγκόσμια κλίμακα, πολύ μεγάλο ενδιαφέρον για τη διατήρηση ερπετών και αμφιβίων σε ελεγχόμενες συνθήκες, όπως ακριβώς συνέβη λίγο πιο πριν με τη διατήρηση ψαριών σε ενυδρεία. Στην χώρα μας αυτή η τάση παρατηρήθηκε τα τελευταία 10 χρόνια. Στην Ευρώπη υπάρχουν περίπου 40000 άνθρωποι που διατηρούν ερπετά, ενώ στην Αμερική φτάνουν στο ένα εκατομμύριο. Για την Ελλάδα δεν υπάρχουν σχετικά στοιχεία.

Οι άνθρωποι που διατηρούν ερπετά σε αιχμαλωσία χωρίζονται κατά κανόνα σε δυο κατηγορίες: αυτούς που συντηρούν ένα ή δυο ζώα με σκοπό είτε να μάθουν περισσότερα για αυτά είτε γιατί έχουν εντυπωσιαστεί, και σε αυτούς που τα συλλέγουν όπως τα γραμματόσημα, με σκοπό να αποκοτούν όλο και πιο σπάνια είδη.

Στον αντίποδα αυτών των φαινομένων που αναπτύσσονται περισσότερο στις χώρες της Δύσης, βρίσκεται η γενική διαπίστωση ότι σε παγκόσμια κλίμακα σημειώνεται εξαιρετική μείωση των πληθυσμών πολλών ειδών αγρίων ζώων στα φυσικά τους οικοσυστήματα, ενώ αναπτύσσεται ένα δίκτυο ανεξέλεγκτης σύλληψης και εμπορίας ορισμένων ειδών που είναι περισσότερο περιζήτητα.

Τα παραπάνω φαινόμενα αποτέλεσαν αφορμή για τη δημιουργία και θέσπιση της συνθήκης CITES το 1973. Αντικείμενό της είναι η διαχείριση του διεθνούς εμπορίου ειδών της άγριας πανίδας με τη θέσπιση απαγορευτικών ρυθμίσεων εμπορίας που έχει μορφή Παραρτημάτων (Annexes) και τη συνεχή παρακολούθηση της κατάστασης των

πληθυσμών, ώστε να υπάρχει δυνατότητα έγκαιρης "μεταφοράς" ενός είδους από το ένα Παράρτημα στο άλλο, αν εμφανιστεί τέτοια ανάγκη.

Στο πρώτο Παράρτημα (Annex I) περιλαμβάνονται τα είδη εκείνα που απειλούνται άμεσα και των οποίων απαγορεύονται τελείως τόσο η σύλληψη και η εμπορία, όσο και η χρησιμοποίησή τους για οποιοδήποτε σκοπό άλλο από τη διατήρησή τους στη φύση.

Στο δεύτερο Παράρτημα (Annex II) περιλαμβάνονται είδη των οποίων η εμπορία επιτρέπεται μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις και με χορήγηση σχετικών αδειών από τα κράτη που εισάγουν και εξάγουν αντίστοιχα. Στη χώρα μας, αρμόδιο για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης CITES είναι το Υπουργείο Γεωργίας (Διεύθυνση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας) ενώ παράλληλα λειτουργεί και μια συμβουλευτική επιστημονική επιτροπή. Ωστόσο, η πλήρης εφαρμογή των προϋποθέσεων εισόδου ζώων στη χώρα, η παράνομη εισαγωγή ζώων καθώς και παραγώγων από αυτά, αποτελούν ζητούμενο, όπως και η σταθερή λειτουργία ενός ρεαλιστικού σχήματος ελέγχου του εμπορίου ζώων στην Ελλάδα. Το WWF Ελλάς και άλλες οργανώσεις έχουν επανειλημμένα εκφράσει, ύστερα από σχετικές έρευνες, την άποψή τους για αυτήν την αναγκαιότητα. Το θέμα αφορά ιδιαίτερα στα ερπετά, αφού στα τελευταία 10 χρόνια έχει αναπτυχθεί στη χώρα μας σχετικό εμπόριο, που δεν είναι πάντοτε νόμιμο.

Αυτό το ζήτημα, προβάλλεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με τρόπο απαράδεκτο, άλλοτε διαφημιστικά και άλλοτε ξεκάθαρα προκατειλημμένα. Η άποψή μας είναι να αποκλείεται το εμπόριο ζώων που προέρχονται από τη φύση. Αντίθετα, τα ζώα που προέρχονται από εκτροφή δεν συμβάλλουν στην όξυνση του προβλήματος της μείωσης των φυσικών πληθυσμών, έχουν καλύτερη υγεία και αναπαραγωγική ικανότητα και συχνά είναι ωραιότερα εξαιτίας της επιλεκτικής αναπαραγωγής. Εξάλλου, σε κάθε περίπτωση αναπαραγωγής και επανένταξης στη φύση ειδών που απειλούνται, έχει χρησιμοποιηθεί η πείρα και η τεχνογνωσία που αποκτήθηκαν από τη διατήρηση και αναπαραγωγή ζώων εκτροφής. Εκλείπει, εξάλλου, με αυτό τον τρόπο το γνωστό πρόβλημα που αφορά στην ευζωία (welfare), κατά τη μεταφορά και μετά, των ζώων που προέρχονται από τη φύση με την συνακόλουθη υποβάθμιση του φυσικού πλούτου και της βιοποικιλότητας στις χώρες εξαγωγής, τον κίνδυνο εξαφάνισης των ειδών αυτών, τη μεγάλη θνησιμότητα κατά τη μεταφορά (αλλά και μετά) κλπ. Αφού πολλά είδη που δεν κινδυνεύουν αναπαράγονται πλέον σε ελεγχόμενες συνθήκες, δεν υπάρχει λόγος να εισάγονται από τη φύση. Η πώλησή τους, ωστόσο, πρέπει να συνοδεύεται από έντυπο με οδηγίες για τις ανάγκες τους και τις συνθήκες συντήρησής τους και να ρυθμίζεται από ένα γενικό πλαίσιο αρχών, με νομοθετική μορφή, όπως συμβαίνει σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο έλεγχος του εμπορίου είναι δύσκολος για τα τελωνεία, την αστυνομία και τις επιστημονικές αρχές. Μια κίνηση προς τη σωστή κατεύθυνση είναι η απαγόρευση μεταφοράς αγρίων ζώων από την αεροπορική εταιρεία Lufthansa, απόφαση που τέθηκε σε ισχύ από την 1η Μαΐου του 2001. Εκφράζεται ωστόσο η υποψία ότι έτσι θα γίνει στροφή των εμπόρων προς τις μικρότερες αεροπορικές εταιρίες, που έχουν πολύ πιο χαλαρές προδιαγραφές μεταφοράς.

A case of a snake living in a Museum

Maria Dimaki
The Goulandris Natural History Museum

It has been some years ago when I received a Grey Ratsnake *Elaphe obsoleta* as a present from the late Kevin Hingley. This specimen belongs to the subspecies *E. obsoleta spiloides* that has gray background with brown blotches. The size of this snake reaches 100-215mm. This snake is found in SE USA in wooded areas, hillsides and farms. The Grey Ratsnake lives on small mammals and birds.

At first I was keeping him at home but since 1999 I had him at the lab of the Museum. On the 10th of July 2000, I was in fieldwork in Samos island and the snake managed to escape from his terrarium.

When I returned from my trip I was trying to find him with no luck. In October a colleague from the neighboring lab called me to show me a piece of a snake slough. It was definitely coming from my snake but we did not manage to trace him this time also.

On 13 of May 2001 I have been informed to go to the garage of the museum because a snake had been seen there. I rushed to the garage and there he was my snake, lying in the middle of the garage. He was in perfect health and pretty plump.

He was lost on the first underground floor and found on the third. When I put him back in his terrarium his feces had bird remains. He was lost for 10 months and he had managed to find food and survive the winter.

Συνέδρια-Ημερίδες

Στις 2-5 Οκτωβρίου 2002 θα πραγματοποιηθεί στην Έβορα της Πορτογαλίας το VII Ιβηρικό Συνέδριο Ερπετολογίας που διοργανώνουν από κοινού η Πορτογαλική (Sociedade Portuguesa de Herpetologia – SPH) και η Ισπανική Ερπετολογική Εταιρεία (Asociación Herpetológica Española – AHE). Το συνέδριο επικεντρώνει σε θέματα ερπετολογίας της Ιβηρικής και της Μεσογείου. Οι επίσημες γλώσσες του συνεδρίου είναι τα πορτογαλικά και τα ισπανικά, αλλά οι συμμετέχοντες από άλλες χώρες μπορούν να παρουσιάσουν τις εργασίες τους και στα αγγλικά ή στα γαλλικά. Αν και τυπικά η περίοδος εγγραφών έχει λήξει, οι διοργανωτές μπορούν ακόμη να δεχτούν συμμετοχές. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα <http://evunix.uevora.pt/~psasousa/e.htm>

Η 12^η τακτική συνάντηση της Societas Europea Herpetologica θα γίνει στα μέσα Αυγούστου 2003, στο Ζωολογικό Ινστιτούτο της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών, Αγία Πετρούπολη, Ρωσία. Όσοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν μπορούν να ζητήσουν πληροφορίες από την
Dr Natalia Ananjeva
Department of Herpetology
Zoological Institute,
Universitetskaja nab., 1
St. Petersburg
199034 Russia
FAX: (812) 1140444
E-mail: 12SEH@zin.ru

Καθώς το 2003 η Αγία Πετρούπολη γιορτάζει τα 300 χρόνια από την ίδρυσή της, οι διοργανωτές προτείνουν την έγκαιρη δήλωση συμμετοχής ώστε να μπορέσουν να εξασφαλίσουν ικανοποιητικές τιμές για τη διαμονή των συμμετεχόντων.